

Dan Karaty, move over!

Een zinnig woord komt er nog niet uit, maar dansen dat ze kunnen! En dat muzikale babybrein is heel belangrijk voor de taalontwikkeling. Doe de trappelzak boogie!

Henkjan Honing is er wel degelijk verschil. Een peuter die meebeweegt op muziek, gebruikt zijn maatgevoel. De maat is de onderliggende beat die de muziek regelmaat geeft. Je kunt erop dansen, klappen of tappen met je voet. Zonder maatgevoel zou er geen dans zijn, geen zang en geen meedevende peuter. Ritme is een algemener begrip. Het is de verdeling van de tijd, de afwisseling van korte en lange noten, binnen de maat. Neem de *Vijfde Symfonie* van Beethoven, kort-kort-kort-lang: dat is een ritme. Ook taal is ritmisch. Het is de manier waarop je zinnen inkleurt. Waar je de klemtoon legt en hoe je speelt met tempo en toonhoogte. Hoe je dat precies doet, hangt onder andere af van het land of de regio waarin je opgroeit. In taal probeer je regelmaat - de maat - eigenlijk te vermijden, anders zou je als een robot klinken. In muziek is het juist essentieel.

A la la la long, a la la la long long li long long long: al voordat je je kind op de wereld hebt gezet, deint en schopt hij mee met liedjes op de radio. Later zie je natuurlijk pas echt wat muziek met hem doet. Zodra er een deuntje klinkt, wiegt hij mee op de maat van de muziek. Wanneer je kind nóg wat ouder is, komt ook zijn lichaam in beweging. Zijn voeten gaan van de vloer en zijn armen zwaaien door de lucht. Maar waar komt die dansdrift eigenlijk vandaan en hoe komt het dat jonge kinderen zo gevoelig zijn voor muziek?

Eén, twee, in de maat

Om te beginnen moeten we eerst onderscheid maken tussen maat- en ritmegevoel. De termen worden vaak door elkaar gebruikt, maar volgens muziekprofessor

Rock it, baby

Honing ontdekte dat pasgeboren baby's al maatgevoel hebben toen hij zuigelingen van een paar dagen oud via een koptelefoon naar een rockritme liet luisteren. Met elektroden werd ondertussen gemeten wat er in de hersenen van de baby's gebeurde. Als er één drumslag werd weggelaten aan het begin van de maat, dan reageerde het piepjonge brein daar meteen op. De onderzoekers zagen een 'hee?'-signaal, een negatief piekje: op de plek van de rust hadden de baby's blijkbaar een noot verwacht. Daaruit kunnen we volgens Honing concluderen dat pasgeboren baby's regelmaat kunnen horen in muziek, wat wijst op een aangeboren maatgevoel. →

De hersenen van baby's zijn meer klaar voor muziek dan voor taal

Bij hoog en bij laag

Ook ritmegevoel is een aangeboren muzikaal talent. Uit experimenten blijkt dat baby's het doorhebben wanneer er iets niet klopt aan een ritme. Als een toon bijvoorbeeld hoger of lager wordt gestemd dan gebruikelijk, horen baby's dat verschil. Of dat nu bij een westers of bijvoorbeeld een Afrikaans ritme is. Baby's kunnen met alle muzikale ritmes uit de voeten, terwijl volwassenen dergelijke afwijkingen alleen opmerken bij westerse melodieën en niet bij Afrikaanse ritmes. Honing: 'Ritmegevoel is aangeboren, maar als kinderen verder niet aan ingewikkelde ritmes worden blootgesteld en alleen melodieën uit hun eigen cultuur horen, verliezen ze een deel van dat ritmegevoel. Het muzikale talent van je kind wordt dus bepaald door de muziekcultuur waarin hij opgroeit. Anders gezegd: de muziekcultuur waarin je kind opgroeit bepaalt meer wat er blijft aan muzikaal talent, dan wat er bijkomt.'

Taalritme

Al het onderzoek wijst in één duidelijke richting: kinderen komen zeer muzikaal ter wereld. Honing: 'De huidige opvatting is dat de hersenen van baby's meer klaar zijn voor muziek dan voor taal. Een pasgeborene is heel gevoelig voor stemmen, melodieën, ritme en dynamisch verloop: bouwstenen van muziek. Deze gevoeligheid gebruikt hij om te ontdekken hoe taal werkt, dus wat bijvoorbeeld woordgrenzen en lettergrepen zijn.' Maar muzikaal talent biedt meer voordelen voor een baby. Zo kan hij er ook mee peilen hoe de stemming thuis is. Op basis van kleine geluidsnuances hoort hij of er iets aan de hand is. Het mooie is dat ouders hier automatisch op inspelen door extra

melodieus te praten. Brabbelmuziek, noemt Honing dat. 'Er zijn diverse archieven met muzikale brabbelconversaties tussen ouders en kinderen. Als je naar enkele voorbeelden luistert, begrijp je doorgaans niet precies wát er gezegd wordt, maar uit de toon waaróm het gezegd wordt valt goed op te maken wat de situatie en vooral hoe de stemming is. Je hoort al snel of het gaat om een vrolijk spelletje, een voorbereiding op een middagdutje of dat er iemand wordt gewaarschuwd. Het is bijzonder dat baby's minieme verschillen in toonhoogte, lettergreplengte en intonatie aan emoties als troost, angst, verrassing en affectie kunnen koppelen.'

Wel zo sociaal

Ritmegevoel is dus belangrijk voor de ontwikkeling van taal, maar wat kan een kind er verder mee, behalve muziek maken of leuk dansen? Honing: 'Dat is het wel zo'n beetje, maar evolutionair gezien is dit tóch ontzettend belangrijk. Er is onlangs een experiment uitgevoerd door Canadese onderzoekers. Baby's die op de maat van de muziek hadden meebewogen, waren veel eerder geneigd de onderzoeker te helpen bij het oprapen van pennen, dan baby's die in een draagzak uit de maat meebewogen. Oftewel, meebewegen op muziek heeft een sociale functie. Het maakt blijkbaar empathischer en socialer, waardoor we als soort meer kans hebben om te overleven.'

Onder controle

Dansdocent Carly Verkerk, die peuterdansles geeft in Amsterdam, herkent dit. Zij ziet kleine dansers sociaal en emotioneel groeien. Verkerk: 'Tijdens danslessen gaan kinderen een letterlijke samenwerking met elkaar aan. Ze moeten hun danspartner vasthouden, helpen en ondersteunen. Ik merk dat peuters daardoor beter leren hoe ze met andere kinderen moeten omgaan.' De grootste uitdaging is het onder controle krijgen van het lichaam. Kinderen kunnen wel een aangeboren maatgevoel hebben, ze moeten wél nog leren om hun lichaam te besturen. 'De wil is er, zie ik in mijn lessen, maar peuters hebben nog niet genoeg controle over hun spieren om elke beweging die ze willen ook goed uit te voeren. Dat ziet er voor ons natuurlijk schattig uit.' Henkjan Honing adviseerde al om je kind veel verschillende soorten muziek te laten horen en dat is ook het advies van Verkerk. 'Ik denk dat ieder kind

Muzikale app's

Tap and sing by storybots Twee rijen

robots die noten voorstellen steken hun handje op als je kind op ze moet drukken. Zo ontstaat er vanzelf een leuk liedje als 'Mary had a little lam' of 'Row your boat'. Op een gegeven moment kan je kind het misschien zonder naar de aanwijzingen van de robots te kijken. Deze app maakt je kind gevoelig voor noten en ritme. Gratis app, als je volledige toegang wilt tot een groot muziekbestand, dan kun je een lidmaatschap afsluiten, € 3,72 p/m

Music Sparkle Een ideale training voor het

muzikale gehoor. Je kind kan experimenteren met 14 instrumenten, van piano tot blokfluit en van gitaar tot harp, en wordt begeleid door instrumenten die in verschillende ritmes en maatsoorten spelen. Gratis app, volledige versie € 3,59

Toca band De populaire toca boca band heeft

ook een leuke ritme-app. Je kind kan zelf een band samenstellen en een grappig fantasie-instrument bespelen. Alles gaat volgens één ritme, maar binnen dat ritme kun je eindeloos variëren. € 2,69

goed kan leren dansen, maar dat moet je stimuleren. Bijvoorbeeld door dansles en verschillende muziekstijlen aan te bieden. Kinderen luisteren naar de radio, kennen de tune van *Teletubbies* of *Het Zandkasteel*, maar ouders zetten niet zo snel een chanson op of een klassieke sonate.'

Met lekker dansen kun je niet vroeg genoeg beginnen, volgens Verkerk is 2 of 3 jaar echt niet te jong. 'Want hoe jonger, hoe meer een kind kan leren. Als kinderen die het eng vinden om voor een groep te dansen, het tóch doen en daarvoor óók nog applaus krijgen, dan zie ik ze helemaal glunderen van trots. Dansen geeft kinderen dus ook nog zelfvertrouwen.'

Try this at home

Wissel je lievelingsmuziek eens af met een vergeten jazzalbum of opera. En bekijk het aanbod van leuke peuterdansles bij jou in de buurt. Voor de allerkleinsten is er zelfs muziekles waar ze allerlei ritmes en klanken horen. Google op 'muziek op schoot'. *Let's boogie!* ♦

TEKST: OTIE VAN DER LEIJU FOTOGRAFIE: GETTY IMAGES

Door samen te dansen leren peuters hoe ze met elkaar moeten omgaan